

Stämmer S-kurvan? Om hållbarheten i en modell för språklig förändring

Sanna Skärlund

Svenska/nordiska språk, Språk- och litteraturcentrum, Lunds universitet
sanna.skarlund@nordlund.lu.se

Det har länge ansetts vedertaget inom sociolingvistisk forskning att språkliga förändringar ofta följer en S-formad utveckling: först går förändringen långsamt, därefter snabbt och avslutningsvis åter långsamt. S-kurvan har visat sig väl beskriva såväl lexikala som grammatiska och semantiska förändringar (se t.ex. Nevalainen 2015). Att språkliga förändringar generellt skulle följa en S-formad utveckling har emellertid också ifrågasatts (Ghanbarnejad m.fl. 2014).

I den här presentationen diskuterar jag S-kurvans förmåga att beskriva några sentida svenska språkförändringar. Jag har analyserat ett antal lexikala skiften där ett ord eller en form av ett ord bytts ut mot ett annat under 1900-talet och/eller 2000-talet (t.ex. *e-post* mot *mejl*, *skall* mot *ska* och *Vitryssland* mot *Belarus*). Bland dessa har jag funnit ett femtontal exempel för vilka den nya formen i tidningstext ökar från en låg nivå till minst 85 % av andelen belägg på den nya och gamla formen år 2022. I min presentation redogör jag för hur dessa ords utveckling stämmer med en S-formad modell och identifierar såväl likheter som skillnader mellan förändringarna.

En övergripande slutsats som kan dras av studien är att S-kurvan ofta fungerar väl för att förutsäga hur ett lexikalt skifte av den typ som studerats kommer att se ut. En hel del förändringar följer dock inte S-mönstret. En viktig fråga som inställer sig i relation till tidigare forskning och egna data är också vad som ska räknas som en S-kurva. Hur platt och ojämn får utvecklingen egentligen vara för att fortfarande anses följa en S-formad utveckling?

Referenser

- Ghanbarnejad F., Gerlach M., Miotto J.M., Altmann E.G. (2014). Extracting information from S-curves of language change. *J. R. Soc. Interface*, 11, 10–44.
<http://dx.doi.org/10.1098/rsif.2014.1044>
- Nevalainen T. (2015). Descriptive adequacy of the S-curve model in diachronic studies of language change. I C. Sanchez-Stockhammer (Red.), *Can we predict linguistic change?* Varieng. Se <http://www.helsinki.fi/varieng/series/volumes/16/nevalainen/>.